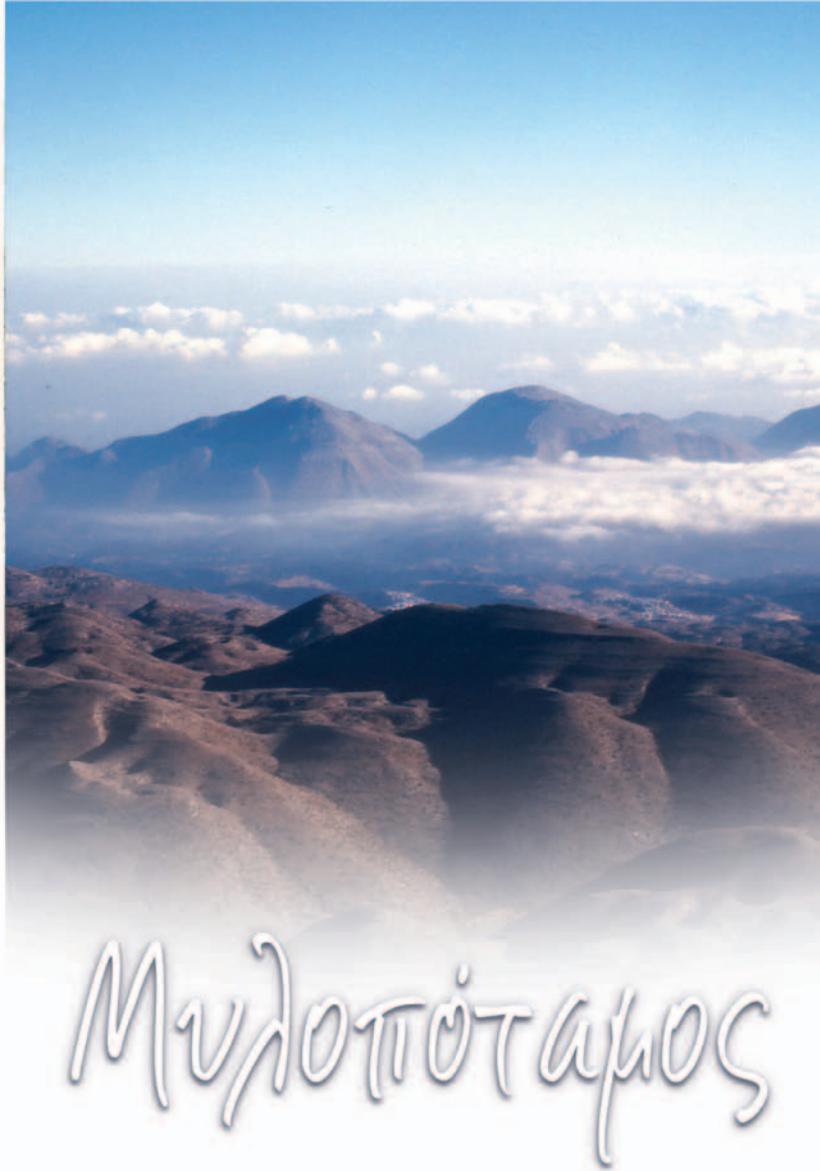
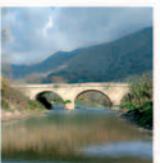

Το παρόν έντυπο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. (ΕΓΤΠΕ-Π) και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

ΑΚΟΜΜ - Ψηλορείτης Αναπτυξιακή Α.Ε. Ο.Τ.Α.
Ανώγεια, 74051, Ρέθυμνο Τηλ.: 2834031402, Φαξ: 2831031058
<http://www.psiloritis.net.gr>, e-mail: leader@psiloritis.net.gr

ΔΗΜΟΙ ΑΝΩΓΕΙΩΝ, ΚΟΥΛΟΥΚΩΝΑ, ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ,
ΑΡΚΑΔΙΟΥ & ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΖΩΝΙΑΝΩΝ

Ο τόπος

Στην Κρήτη, το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας, ανάμεσα στις πόλεις του Ηρακλείου και του Ρεθύμνου εκτείνεται η ιστορική επαρχία του Μυλοποτάμου. Οι ακτές της βρέχονται βόρεια από το Κρητικό Πέλαγος ενώ νότια οριοθετείται από τις βουνοκορφές του Ψηλορείτη. Αποτελείται από τέσσερις Δήμους: Ανωγείων με έδρα τα

Ανώγεια, Κουλούκωνα με έδρα το Γαράζο, Γεροποτάμου με έδρα το Πέραμα, Αρκαδίου με έδρα το Άδελε και την κοινότητα Ζωνιανών με έδρα τα Ζωνιανά. Η περιοχή του Μυλοποτάμου είναι στο σύνολό της ορεινή. Το τοπίο αλλάζει δραματικά μέσα σε λίγα μέτρα αιφνιδιάζοντας τον επισκέπτη. Ψηλά βουνά, βαθιές καράδρες και γκρεμοί απλώνονται παντού. Η πανέμορφη κοιλάδα του Γεροποτάμου χωρίζει το Μυλοπόταμο σε δυο περιοχές, τον πάνω Μυλοπόταμο με τις παρυφές του Ψηλορείτη και τον κάτω με τη σχετικά πεδινή ζώνη και τον Κουλούκωνα που καταλήγει στη βόρεια ακτή.

Το χιόνι που είναι συχνός επισκέπτης τους χειμερινούς μήνες σε όλο τον πάνω Μυλοπόταμο χαρακτηρίζει το ορεινό τοπίο, προσφέροντας μια διέξodo για απόδραση από τις πόλεις.

Σκαρφαλωμένα σε βουνοκορφές και πλαγιές είναι τα ορεινά χωριά του Μυλοποτάμου: τα Ανώγεια, τα Λιβάδια, τα Ζωνιανά, η Κάλυ-

βος, ο Άγιος Μάμας και η αρχαία Αξός κ.α. Στην κοιλάδα του Γεροπόταμου το Δοξαρό, η Δροσιά, ο Αϊμονας, τα Απλαδιανά, οι Σίσες και τα άλλα μικρά χωριά της περιοχής ανακατεύονται με την πυκνή βλάστηση. Ένω στις χαμηλότερες περιοχές το Πέραμα, το Γαράζο, το Μελιδόνι, καθώς και τα παράκτια Πάνορμο και Μπαλί συγκεντρώνουν πληθώρα δραστηριοτήτων. Ιδιαίτερο χρώμα δίνει στους οικισμούς κοντά στη Μονή Αρκαδίου, τις Μαργαρίτες, την Ελεύθερνα και τα άλλα μικρότερα χωριά ο κιτρινωπός ασβεστόλιθος των παραδοσιακών κτισμάτων. Η πρόσβαση στην περιοχή γίνεται μέσω διάφορων επαρχιακών οδικών αξόνων που σκαρφαλώνουν στις πλαγιές του Ψηλορείτη και συνδέουν την περιοχή με το Ρέθυμνο και το Ηράκλειο. Ένα πυκνό ορεινό δίκτυο με ασφάλτινες και χωμάτινες διαδρομές συνδέει τους οικισμούς μεταξύ τους, αλλά και με τις κορυφές του Ψηλορείτη. Η πρόσβαση στο οροπέδιο της Νίδας και το Ιδαίον Άντρον γίνεται μέσα από τα

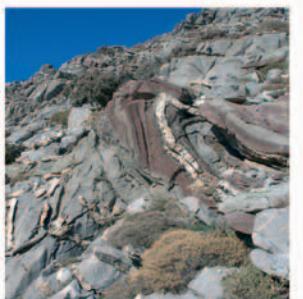

Ανώγεια, ενώ ο επισκέπτης μπορεί μέσω των Λιβαδίων να φτάσει στην κορυφή του Ψηλορείτη, μιας και υπάρχει διαμορφωμένο μονοπάτι με σήμανση. Η διέλευση της νέας Εθνικής Οδού Ηρακλείου - Ρεθύμνου από την παραλιακή ζώνη επιτρέπει τη γρήγορη πρόσβαση στην περιοχή από κάθε γωνιά της Κρήτης. Όμως για τους ρομαντικούς και τους λάτρεις της φύσης η παλιά εθνική οδός που περνάει από την κοιλάδα του Μυλοποτάμου προσφέρει αμέτρητες απολαύσεις σε όλες τις αισθήσεις.

Η γεωλογία

Τα ασβεστολιθικά πετρώματα της περιοχής δημιουργούν μια πληθώρα σχηματισμών και βραχομορφών σε όλη την έκταση του ορεινού Μυλοποτάμου, ενώ τα σχιστολιθικά και φυλλιτικά πετρώματα της βόρειας ακτής και τα μαλακά ιζήματα των πεδινών περιοχών προσφέρουν τη λίγη εύφορη γεωργική γη.

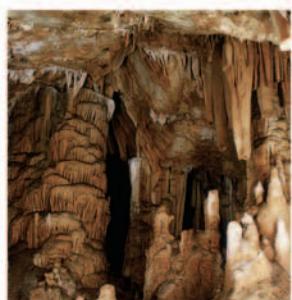

Οι ασβεστολιθικές πλάκες του Ψηλορείτη, οι πλακώδιες ασβεστόλιθοι, προσφέρονται για πάσης φύσης ξερολιθικές κατασκευές όπως τα μιτάτα των βοσκών και οι τράφοι που οριοθετούν εκτάσεις. Στην πεδινή ζώνη ο κιτρινωπός μαργαϊκός ασβεστόλιθος αντικαθιστά το δομικό υλικό στους παραδοσιακούς οικισμούς.

Οι έντονες πιέσεις που σχημάτισαν τα βουνά αποτυπώνονται με τη μορφή εντυπωσιακών πτυχώσεων (τσαλακωμάτων) στα στρώματα των πλακώδων ασβεστόλιθων που ξετυλίγονται στη διαδρομή για το μοναστήρι του Βώσακου ή το οροπέδιο της Νίδας. Μια μοναδική γεωλογική διαδρομή αποτελεί ο δρόμος από τις Σίσες προς τις Αλόιδες, καθώς η μεγάλη ποικιλία των ασβεστολιθικών πετρωμάτων μαρτυρά μια ιστορία 250 εκατομμυρίων χρόνων. Ξεχωριστά όμως είναι τα οφειολιθικά πετρώματα που συναντά ο επισκέπτης από τις Γωνιές Μαλεβυζίου μέχρι την Αξό, καθώς σχηματίστηκαν από υποθαλάσσιες ηφαιστειακές εκρήξεις πριν από δεκάδες εκατομμύρια χρόνια.

Αυτό όμως που χαρακτηρίζει το ανάγλυφο της περιοχής είναι τα οροπέδια και τα σπήλαια. Από το μεγαλύτερο οροπέδιο του Ψηλορείτη, τη Νίδα, μέχρι τα μικρότερα που απαντώνται στα Πετραδολάκια, στη Ζώμινθο, στη Ρούσα Λίμνη και αλλού δημιουργούνται μοναδικοί θύλακες διατήρησης ενδημικών μορφών χλωρίδας και πανίδας της Κρήτης.

Εκαποντάδες όμως είναι τα σπήλαια και οι άλλες μορφές διάλυσης των ασβεστολιθικών πετρωμάτων της περιοχής. Ξεχωρίζουν το Ιδαίον Άντρο, το σπήλαιο του Σφεντόνη στα Ζωνιανά και το σπήλαιο Γεροντόσπηλιος Μελιδονίου που μπορούν να δεχθούν επισκέπτες χωρίς κινδύνους για τις νυχτερίδες και τα άλλα ζώα των σπηλαίων της περιοχής. Πάνω στον Ψηλορείτη βρίσκονται κάποια από τα βαθύτερα σπηλαιοβάραθρα του νησιού όπως η Ταφκούρα που φτάνει στα 960 μέτρα κάτω από την επιφάνεια. Για τους εραστές της σπηλαιολογίας υπάρχουν πολλά ακόμα σπήλαια που προσφέ-

ρουν δυνατές συγκινήσεις, όπως των Έρφων του Δήμου Αρκαδίου, το Μούγκρι κοντά στη Μονή Βώσακου, η Φανταξιοσπηλιάρα στον Πρίνο, τα σπήλαια του Τσουπά στην Κάλυβο κ.α.

Τα λίγα φαράγγια της περιοχής συγκεντρώνονται γύρω από τις Μαργαρίτες φιλοξενώντας τα οριζοντιόκλαδα κυπαρίσσια και αρκετά είδη της χλωρίδας του νησιού. Ιδιαίτερου φυσικού κάλλους είναι επίσης το φαράγγι που οδηγεί από τον οικισμό Μούσαι στην Κάλυβο, το φαράγγι της Καλανταρές, καθώς και εκείνο ανάμεσα στους Αβδανίτες - Δαμαβόλου και Άγιο Σίλα, όπου συναντάμε πλήθος νερόμυλων.

Η χλωρίδα

Κάτι που χαρακτηρίζει την περιοχή του Μυλοποτάμου είναι η ποικιλομορφία των οικοσυστημάτων της και κατ' επέκταση οι διαφορετικοί τύποι βλάστησης.

Στη βόρεια πλευρά του όρους Κουλούκωνα, εμφανίζεται ο χαρακτηριστικός τύπος της πυκνής μακκίας βλάστησης, όπου επικρατούν η κουμπαριά και τα θαμνώδη ρείκια.

Στην ίδια περιοχή, την άνοιξη ανθίζουν οι ασπάλαθοι και το φωτεινό τους κίτρινο χρώμα, συναγωνίζεται το δυνατό τους άρωμα, ενώ τις πολύ ζεστές καλοκαιρινές μέρες, μπορεί να δει κανείς τους κατοίκους των Σισών κρατώντας δερμάτινες τσουγκράνες (εργαστήρια), να μαζεύουν τον Αλάδανο από τις αλαδανιές. Όλους δε τους καλοκαιρινούς μήνες είναι ανθισμένες οι ανθεκτικότατες πικροδάφνες είτε αυτοφυόμενες στις ρεματιές, είτε φυτεμένες στην άκρη του δρόμου. Το Σεπτέμβριο ανθίζει ο θαλασσόκρινος στην εκβολή του Γεροποτάμου και στις παραλίες Σκαλέτας –Σταυρωμένου.

Πλησιάζοντας προς το Αρκάδι και τον πάνω Μυλοπόταμο, συστάδες οριζοντιόκλαδων κυπαρισσιών και βελανιδιές κάνουν την εμφάνισή τους. Ιδιαίτερα εντυπωσιακά είναι τα φαράγγια

της Ελεύθερνας - Μαργαριτών - Ορθέ μέσα στα οποία συγκεντρώνεται μια μεγάλη ποικιλία φυτών. Ανεβαίνοντας σε μεγαλύτερο υψόμετρο στον Ψηλορείτη, παραπηρούμε πώς η βόσκηση έχει διαμορφώσει την βλάστηση. Οι περισσότεροι από τους θάμνους είναι αποτρεπτικά αγκαθωτοί, όπως οι μαυραγκάθες, οι αστράγαλοι και οι κεντούκλες, ενώ ανάμεσά τους κρύβονται μικρά αλλά πανέμορφα βολβώδη όπως η χιονοδόξα και το ενδημικό κολχικό της Κρήτης.

Στα ριζά της κορυφής «Σκίνακας», φυτρώνει το σπανιότερο φυτό της Κρήτης και ένα από τα τέσσερα ενδημικά γένη της Ελλάδας. Δύσκολο να εντοπιστεί από ανθρώπους αλλά δυστυχώς εύκολο για τα κατσίκια, η χορστρίσεα των δολινών φυτρώνει μόνο σε μερικά μικρά οροπέδια (δολίνες) της περιοχής και κινδυνεύει με εξαφάνιση.

Στο οροπέδιο της Νίδας τα δένδρα είναι λίγα, κυρίως σφεντάμια, αγριαχλαδιές και τρικοκιές και την μονοτονία των οροφρυγάνων

σπάει η νευρίδα, ένα έρπον ενδημικό φυτό της Κρήτης που εξαπλώνεται σα χαλί σε όλο το οροπέδιο. Στα μικρότερα γειτονικά οροπέδια τα σφεντάμια, οι πρίνοι και οι βελανιδιές αποκτούν όλο και μεγαλύτερη εξάπλωση. Εντυπωσιακές διαδρομές προσφέρουν το δάσος του μέσα Μυλοποτάμου (Δοξαρό-Δροσιά-Αγρίδια) και το πρινοδάσος στην Κάλυβο.

Η πανίδα

Η περιοχή του Μυλοποτάμου ταυτίζεται πρακτικά με τον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη, μιας από τις τρεις μεγάλες οροσειρές της Κρήτης. Λόγω των ασβεστολιθικών πετρωμάτων, των μεγάλων υψομέτρων και της έντονης γεωμορφολογίας του, χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία υπέργειων αλλά και “υπόγειων βιοτόπων”!

Στα νότια του ορεινού όγκου, κυριαρχούν έντονες κλίσεις, προσφέροντας άφθονες θέσεις για φώλιασμα των μεγάλων αρπακτικών πουλιών.

Οι βορεινές πλαγιές σβήνουν πιο ήπια στο κρητικό πέλαγος και χρησιμοποιούνται σαν βιοσκοτόπια, με αποτέλεσμα να προσφέρονται περισσότερο για αναζήτηση τροφής (συνήθως νεκρών αιγοπροβάτων) από τα όρνια και τους γυπαετούς. Η ευρύτερη περιοχή του ορεινού Ψηλορείτη φιλοξενεί αρκετά άτομα χρυσαετών που χρησιμοποιούν τις ομαλές πλαγιές για κυνήγι πέρδικας, ενώ σπιζαετοί και πετρίτες φωλιάζουν και κυνηγούν επίσης σε τακτική βάση εδώ.

Στο οροπέδιο της Νίδας (γύρω από το Ιδαίον Άντρο), οι κοκκινοκαλιακούδες συνωστίζονται σ' έναν από τους σημαντικότερους πληθυσμούς πανελλήνιως, ενώ αντίστοιχα μεγάλο πληθυσμό συ-

ντηρούν και τα “ξαδέρφια” τους, οι κιτρινοκαλιακούδες στα ίδια μέρη. Στα υψόμετρα μέχρι 1800 μέτρα, εύκολα συναντά κανείς δενδροσταρήθρες και λίγο ψηλότερα, χιονοψάλτες.

Στο χώρο των ασπονδύλων της περιοχής, ξεχωριστή είναι η παρουσία μιας από τις τέσσερις μοναδικές πεταλούδες του νησιού. Η *Kretania psylorita*, ζει και αναπαράγεται αποκλειστικά στο οροπέδιο, όπου λόγω της σπανιότητάς της, κινδυνεύει έντονα τα τελευταία χρόνια από τους συλλέκτες που επισκέπτονται το νησί.

Υπόγεια, ένας ολόκληρος ζωικός κόσμος (συχνά τυφλός), ζει και εξελίσσεται αργά, προσθέτοντας τη δική του, μικροσκοπική ομορφιά στο πανιδικό μωσαϊκό του Ψηλορείτη. Δεκάδες άχρωμα μικρόσωμα και τυφλά, αρθρόποδα και σαλιγκαράκια, ενδημικά είδη που δεν τα συναντούμε πουθενά αλλού στον κόσμο, επιβιώνουν κι αναπαράγονται στις κοιλότητες, σπήλαια ή βάραθρα του καρστικού συστήματος στον ορεινό Μυλοπόταμο.

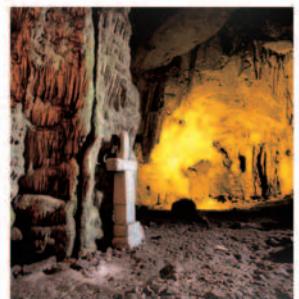
Ο Μύθος

Ο Ψηλορείτης (το όρος Ίδη σύμφωνα με την αρχαία του ονομασία) υπήρξε η Βηθλεέμ της αρχαιότητας. Εδώ η Ρέα κυνηγημένη από τον Κρόνο γεννά τον Δία στο Ιδαίον Άντρον, πάνω από το Οροπέδιο της Νίδας. Η αίγα Αμάλθεια αναλαμβάνει το ρόλο της τροφού, ενώ οι Κουρήτες χτυπούν τα κύμβαλα για να σκεπάσουν με τον αχό τους το κλάμα του μικρού Θεού, που έμελε να γίνει βασιλιάς του Δωδεκάθεου.

Η Ιστορία και τα Μνημεία

Η περιοχή παρουσιάζει διαρκή κατοίκηση από τους προϊστορικούς χρόνους ως σήμερα. Ακολούθησε τις περιπέτειες του νησιού σε όλες τις ιστορικές περιόδους. Η Ζώμινθος υπήρξε σημαντικό μινωικό κέντρο ενώ οι αρχαίες πόλεις της Ελεύθερνας και της Αξού ήκμασαν από τη Γεωμετρική εποχή ως τους ύστερους Ρωμαϊκούς χρόνους. Υπήρξε κέντρο επαναστάσεων κατά την ενετοκρατία. Κατά τον αγώνα για την απελευθέρωση το 1824 τετρακόσιοι Μελιδονιώτες βρήκαν μαρτυρικό θάνατο στον ιστορικό Γεροντόσπη-

λιο. Μυλοποταμίτες πρωταγωνίστησαν στη θυσία του Αρκαδίου το 1866. Οι κάτοικοι της περιοχής συμμετείχαν ενεργά στη Μάχη της Κρήτης κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Στη θέση Γουρνόλακος εκτελέστηκαν 32 Μυλοποταμίτες αντιστασιακοί. Στους χρόνους της γερμανικής κατοχής ο Ψηλορείτης φιλοξένησε αντιστασιακές ομάδες με κορυφαία γεγονότα την απαγωγή του στρατηγού Κράιπε και το Ζο κατά σειρά Ολοκαύτωμα των Ανωγείων το 1944, με προηγούμενα εκείνα που ισοπέδωσαν το ηρωικό χωριό το 1822 και 1867.

Η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως ευρήματα στα λατρευτικά σπήλαια Ιδαίον Άντρον και Γεροντόσπηλιο Μελιδονίου, καθώς και ταφικά μνημεία των προϊστορικών χρόνων στα Αγγελιανά, στις Μαργαρίτες και στο Χουμέρι, ενώ στη Ζώμινθο ανασκάφηκαν ένα καλοδιατρηρημένο Μινωικό μέγαρο που περιβάλλεται από οικισμό με νεκροταφείο, καθώς και εργαστήριο κεραμικής του 1600 π.Χ.

Στην Ελεύθερνα η ανασκαφή εκτείνεται σε τρεις τομείς. Ανασκάπτεται

το γεωμετρικό νεκροταφείο της πόλης, έχουν αποκαλυφθεί σημεία του οικισμού ενώ έχει έρθει στο φως σημαντική παλαιοχριστιανική βασιλική του 5ου αιώνα με ψηφιδωτό διάκοσμο. Στην ακρόπολη της Αξού έχει αποκαλυφθεί ναός της Αφροδίτης. Από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες κτίστηκαν σπουδαίες βασιλικές όπως αυτές της Βιράν Επισκοπής και του Πανόρμου. Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες και ξωκλήσια σώζονται σε κάθε οικισμό της επαρχίας (Άγιος Ιωάννης Ανωγείων, Αγία Ειρήνη στην Αξό, Άγιος Ιωάννης Θεολόγος στις Μαργαρίτες, Σωτήρας Χριστός στην Αρχαία Ελεύθερνα, Άγιος Ιωάννης κοντά στη Μονή Δισκουρίου, Άγιος Γεώργιος στον Καλαμά κ.α.). Το πατριαρχικό μοναστήρι της Χαλέπας δεσπόζει στο μέσα Μυλοπόταμο ενώ εκείνο του Βωσάκου είναι καλά κρυμμένο σε οροπέδιο των Ταλαίων Ορέων. Λειτουργούν οι μονές Απτάλης στο Μπαλί, Δισκουρίου κοντά στα Λιβάδια και το Αγιορείτικο μετόχι του Καρακάλλου Μαργαριτών. Αναφέρουμε επίσης τα Ιεροσολιμίτικο με-

τόχι του Δεσπότη Χριστού στα Μουρτζανά. Ξεχωρίζει η Μονή Αρκαδίου που η παράδοση θέλει να ιδρύθηκε από τον μοναχό Αρκάδιο. Σήμερα αποτελεί παγκόσμιο σύμβολο εθελοθυσίας με το Ολοκαύτωμα του 1866. Βενετσιάνικα και νεότερα αρχοντικά βρίσκονται διάσπαρτα σε χωριά του Μυλοποτάμου Επισκοπή (που ήταν η έδρα της Λατινικής Επισκοπής), Γαράζο, Μελιδόνι, Μαργαρίτες, Αβδανίτες, Άγιος Ιωάννης κ.α. Πλήθος νερόμυλων συναντάμε στα όρια Δαμαβόλου - Άγιος Σύλλας ως τη μονή Δισκουρίου, καθώς και στο Βενί, Μούσσαι, Δροσιά και Επισκοπή. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η πετρόκτιστη γέφυρα του Κάμπου στο Γαράζο.

Οι ανθρώπινες δραστηριότητες

Οι κάτοικοι της ορεινής ζώνης ασχολούνται κυρίως με την εκτροφή αιγοπροβάτων. Η κτηνοτροφία παραμένει παραδοσιακή ασχολία με αρχέγονες ρίζες και η τυροκομία εκτός από τα μιτάτα γίνεται πλέον και σε άρτια εξοπλισμένες βιοτεχνικές μονάδες.

Στην παραλιακή ζώνη, στις περιοχές Μπαλί, Πάνορμο και Αλμυρί-

δα Σισών η αλιεία παραμένει ως σήμερα μια από τις ενασχολήσεις των ντόπιων.

Το εύφορο έδαφος των πεδινών περιοχών του Μυλοποτάμου ευνοεί την καλλιέργεια εποχιακών οπωροκηπευτικών. Οι ημιορεινές και πεδινές περιοχές είναι από τις πλέον παραγωγικές της Κρήτης σε ελαιόλαδο. Ο απέραντος ελαιώνας διακόπτεται συχνά από μικρούς αμπελώνες και περιβόλια με εσπεριδοειδή. Γνωστές είναι οι καλλιέργειες πορτοκαλιών στις Σίσσες και κίτρων στην ευρύτερη

περιοχή του Γαράζου καθώς και επιτραπέζιου σταφυλιού στις Αλόδες. Η μελισσοκομία είναι επίσης πολύ διαδεδομένη.

Αγνά προϊόντα της Μυλοποταμίτικης γης όπως λάδι (Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης), τυρί, (γραβιέρα Κρήτης με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης) κεφαλογραβιέρα, θυμαρίσιο μέλι, κίτρο, προσφέρονται πλέον και τυποποιημένα. Οι λαϊκές τέχνες που διατηρούνται ακόμα και σήμερα

προσφέρουν χειροποίητα αριστουργήματα. Στις Μαργαρίτες η αγγειοπλαστική τέχνη ανθεί, με δεκάδες οικογένειες που παράγουν έργα τέχνης από πηλό. Στα Ανώγεια και στην Αξό ο αργαλειός δεσπόζει σε κάθε σπίτι, διατηρώντας ζωντανή την υφαντική παράδοση. Η πλεκτική με το βελονάκι είναι διαδεδομένη σε όλο το Μυλοπόταμο. Στην Αλφά και τη Λαγκά οι παραδοσιακοί πετράδες εξασκούν την τέχνη τη λιθοξοΐα. Στα Ανώγεια υπάρχει εργαστήριο και Μουσείο ξυλογλυπτικής, καθώς και Ωδείο για την εκμάθηση παραδοσιακών μουσικών οργάνων.

Η Φιλοξενία και οι εκδηλώσεις

Η Κρητική φιλοξενία παραμένει βαθιά ριζωμένη μέσα στις ψυχές των ντόπιων που ακολουθούν από ένστικτο τις προσταγές του Ξένιου Δία. Η απλοχέρη και ανιδιοτελής προσφορά αποτελεί καθημερινό βίωμα που αποκαλύπτεται με κάθε ευκαιρία στον επισκέπτη.

Για τον κάτοικο του Μυλοποτάμου όλος ο χρόνος είναι μια γιορτή. Το ημερολόγιο είναι γεμάτο πανηγύρια πολιούχων αγίων, με ακολουθίες και λιτανείες στις εκκλησίες, χοροεσπερίδες στις πλατείες των χωριών με τους ήχους της λύρας, του λαούτου και της μαντινάδας. Ο χορός έχει κεντρικό ρόλο στην κοινωνική ζωή των ανθρώπων ιδιαίτερα στα χωριά της ορεινής ζώνης (Λιβάδια, Ζωνιανά, Κάλυβιος, Αξός, Ανώγεια). Ιδιαίτερη φυσιογνωμία έχουν και οι καλοκαιρινοί γάμοι στις πλατείες των Ανωγείων με την διατήρηση παλιών

εθίμων, καθώς και στα χωριά Λιβάδια, Ζωνιανά, Απλαδιανά, Άγιος Μάμας. Κάθε καλοκαίρι διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις σε όλους τους Δήμους του Μυλοποτάμου, τα «Ταλλαία» στο Δήμο Κουλούκωνα, η «Πολιτιστική Συνάντηση» στο Δήμο Γεροποτάμου, ο «Πολιτιστικός Αύγουστος» στο Δήμο Ανωγείων και το φεστιβάλ «Σε πλατείες και σ' αλώνια» του Δήμου Αρκαδίου. Εδώ και χρόνια η

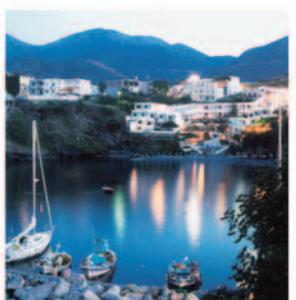
Γιορτή Κίτρου στο Γαράζο (15 Αυγούστου) αποτελεί θεσμό, τα Υακίνθεια στα Ανώγεια (Ιούλιος) έχουν καταξιωθεί ως πολιτιστικό γεγονός πανελλήνιας εμβέλειας, ενώ στις Μαργαρίτες γίνεται η θεατρική παράσταση Boudalia (τέλη Αυγούστου) από νέους της ευρύτερης περιοχής. Και το χειμώνα δε λείπουν οι ευκαιρίες για γιορτή. Την Κυριακή της Αποκριάς γίνεται το Καρναβάλι στο Πέραμα και την Καθαρά Δευτέρα το λαϊκό δρώμενο «Το κλέψιμο της νύφης» στο Μελιδόνι.

Στις γειτονιές του ορεινού Μυλοπόταμου το Μεγάλο Σάββατο το βράδυ καίνε τους ορφανούς (τον Ιούδα με τεράστιους σωρούς από ξύλο). Στο Γαράζο ιδιαίτερα το έθιμο συνδυάζεται με το ψήσιμο του οβελία, και συγκεντρώνει πλήθος κόσμου.

Οι περιηγήσεις

Το ήπιο μεσογειακό κλίμα και η μεγάλη ηλιοφάνεια σε όλη τη διάρκεια του έτους αποτελούν προνόμια για απολαυστικές διακοπές και τις τέσσερις εποχές. Οι καλόγουστες αγροτουριστικές μονάδες και ενοικιαζόμενα δωμάτια προσφέρουν στον επισκέπτη άριστη φιλοξενία και ποικιλία επιλογών κάθε ώρα της ημέρας. Στην παραλιακή ζώνη κυρίαρχες είναι οι πεντακάθαρες αμμουδιές που συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό παραθεριστών. Ο επισκέπτης μπορεί να εγκατασταθεί στο Μπαλί με τις δαντελωτές ακτές και ορμίσκους, για να απολαύσει τη θαλάσσια και τη νυχτερινή του ζωή. Πολύ κοντά προσφέρεται ως προορισμός το Πανόρμι, το Castelo di Mylopotamo, με τα αιστικής αρχιτεκτονικής αρχοντικά του, το γραφικό λιμάνι και τις ταβέρνες του. Το χειμωνιάτικο τοπίο στα Ανώγεια είναι μοναδικό και συγκεντρώνει πολλούς επισκέπτες από όλη την Κρήτη. Στην περιήγησή σας την ορεινή ζώνη του Μυλοποτάμου επισκεφτείτε οπωσδήπο-

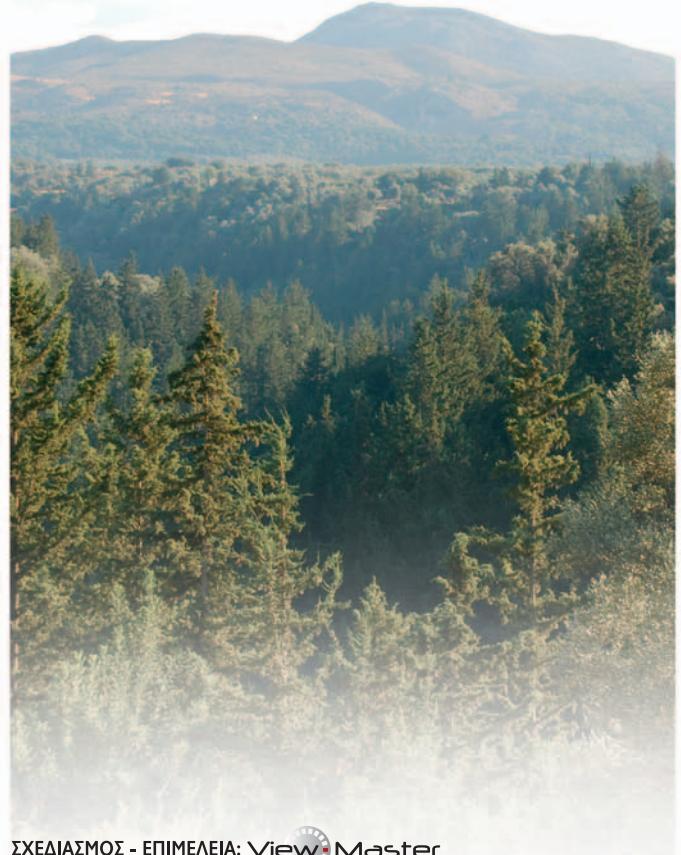
τε το ηρωικό σπήλαιο Γεροντόσπηλιος Μελιδονίου, τόπο θυσίας και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος καθώς και το σπήλαιο Σφεντόνη στα Ζωνιανά. Στο ίδιο χωριό υπάρχει το μουσείο κέρινων ομοιωμάτων, με σκηνές από την ιστορία της Κρήτης. Για κείνους που αγαπούν την περιπέτεια προτείνουμε μια ανάβαση στο οροπέδιο της Νίδας ή στο Αστεροσκοπείο του Σκίνακα ή ακόμα στην κορυφή του Ψηλορείτη και του Κουλούκωνα. Τα ορειβατικό καταφύγιο στη θέση Τριγιόδω Ανωγείων δέχεται επισκέπτες κατόπιν συνεννόησης ενώ υπό κατασκευή είναι το καταφύγιο πάνω από τα Λιβάδια.

Στην ενδοχώρα υπάρχουν δεκάδες αγροτουριστικά καταλύματα, καφενεία και ταβέρνες έτοιμα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του επισκέπτη που θέλει να βιώσει από κοντά εικόνες της καθημερινής ζωής των κατοίκων της Μυλοποταμίτικης γης.

ΚΡΗΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: View-Master

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΕΙΡΗΝΗ ΚΛΑΔΟΥ - ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: AKOMM - ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. Ο.Τ.Α., ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ, HI FIDELITY, VIEW - MASTER, ΕΙΡΗΝΗ ΚΛΑΔΟΥ, ΚΑΛΟΥΣΤ ΠΑΡΑΚΑΜΙΑΝ,
ΦΟΤΟ ΡΕΥΜΝΟ, ΑΡΧΕΙΟ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΡΑΣΗΣ
COPYRIGHT ΧΑΡΤΗ: MEDITERRANEO EDITIONS